

ชิงในวัฒนธรรมดนตรี จังหวัดเชียงใหม่ (THE SUENG IN MUSIC CULTURE OF CHIANGMAI.)

เอกพิชัย สอนศรี 4136063 MSMS/M

ศศ.ม. (ดนตรี)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : ณรงค์ชัย ปัญญรักษ์ต์ กศ.บ., กศ.ม., ศศ.ม.,

อนรรฆ จรรย์ยานนท์ ค.บ., M.M., กิตติ ศรีเปารยะ ศศ.ม., พิณีจ ฉายสุวรรณ ศิลปินแห่งชาติ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง ชิงในวัฒนธรรมดนตรีจังหวัดเชียงใหม่ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทของชิงในวัฒนธรรมดนตรีของจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาโครงสร้างทางกายภาพ กระบวนการผลิตและระบบเสียงของชิง เพื่อศึกษาถึงประสมวงและบทเพลงของชิง การวิจัยครั้งนี้โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ แนวทางการศึกษาทางมานุษยดนตรีวิทยา ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัย พบว่า

1. บทบาทของชิงในวัฒนธรรมดนตรี จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งทำหน้าที่ส่วนหนึ่งของวงระนาดซึ่งขลุ่ยมีบทบาทสำคัญสำหรับการรับใช้สังคมทั้งงานมงคลและงานอวมงคล งานมงคล เช่น งานเทศกาล งานในวิถีชีวิต งานพิธีแห่ และงานอวมงคล เช่นงานศพ เป็นต้น

2. โครงสร้างทางกายภาพ ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายสำหรับคิด ตัวชิงประกอบด้วยโพงเสียง คาคชิง คันชิง กีบหน้ากีบหลัง นมชิง สายชิง สายไหม ลูกบิดและหลักชิง มี 2 ประเภท คือ ชิงลูกสาม หมายถึง ชิงน้อย และชิงใหญ่ และชิงลูกสี่ หมายถึง ชิงกลาง

กระบวนการผลิต การผลิตชิงมีสูตรการทำ 3 สูตร คือ โลงกิ่ง สองโลง และโลงกิ่งกับปลายมือ นิยมทำจากไม้สักหรือไม้ขนุน มี 5 ขั้นตอน คือ การขึ้นรูป การกลึงและตกแต่ง การทำส่วนประกอบ การประกอบ และการตั้งเสียง

ระบบเสียงตามความยาวของสายชิง เสียงขั้นคู่ 4 เพอร์เฟกต์ มีความใกล้เคียงระบบแบ่งเท่ามากกว่าขั้นคู่เสียงอื่น ซึ่งที่มีระบบเสียงใกล้เคียงขั้นคู่ 4 เพอร์เฟกต์มีค่าต่างเพียง -1 เซนส์ เมื่อวัดจากเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์พบว่าขั้นคู่ 2 เมเจอร์ มีความใกล้เคียงกับระบบแบ่งเท่ามากที่สุด ค่าต่างของเสียงที่ใกล้เคียงไม่เกิน ± 3 เซนส์ และขั้นคู่เสียงนี้พบมากกว่าขั้นคู่เสียงอื่นๆ ในบันไดเสียง

3. การประสมวงและบทเพลงของชิง แบบแผนการประสมวงของชิง ได้แก่วงระนาดขลุ่ยและวงซอ วงระนาดขลุ่ยมีจัดวง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบวงกลม รูปแบบสามเหลี่ยม รูปแบบหน้ากระดานและรูปแบบหน้ากระดานซ้อนชั้น ส่วนรูปแบบการจัดวงของวงซอเป็นรูปแบบครึ่งวงกลม บทเพลงที่นิยมบรรเลงของวงระนาดขลุ่ย คือ ปราสาทไหว ฤาษีหลงดำ ล่องแม่ปิง และบทเพลงสำหรับวงซอ ประกอบด้วย คิ่งเชียงใหม่ จะปู้ ละม้าย เชียงแสน อ้อ เสี่ยว พม่า และล่องน่าน ตามลำดับ

คำสำคัญ : ชิง / วัฒนธรรมดนตรี / บทเพลงของชิง

THE SUENG IN MUSIC CULTURE OF CHIANGMAI.

AIKPICHAJ SORNSRI 4136063 MSMS/M

M.A. (MUSIC)

THESIS ADVISORS: NARONGCHAI PIDOKRAJIT, B.Ed., M.Ed., M.A.
 ANAK CHARANYANANDA, B.M., M.M. KITTI SRIPAORAYA, M.A.
 PINIJ CHAISUWAN, NATION ARTIST.

ABSTRACT

The objective of this research is to study the role of the Sueng in the music culture of Chiang-Mai; the physical structure, process of production, and the sound system of the Sueng; the ensemble and the instrumentation of ensemble using the Sueng and the music of Sueng. This research used a qualitative approach and ethnomusicological approaches. The research revealed:

1. The role of the Sueng in the music culture of Chiang-Mai: a member of the salaw-sueng-khlui ensemble serves society in various traditional affairs, such as festivals, celebrations, processions, and also in the funerals.

2. The physical structure: the sueng is a plucked lute with a soundbox (hong siang), a soundboard (tard sueng), a neck (gan sueng), a nut and a bridge (kobnah-koblang), frets (nom sueng), strings (sai sueng), sockets (hang mai) and tuning pegs (lak sueng); it has 2 tuning systems, i.e. a fifth apart, as in the small and the big (large) Sueng instruments, and a fourth apart, as in the middle-sized one.

There are three formulae for the length of the neck compared with that of the soundox, i.e. the neck may be as long as one and a half times, two times, or two times plus one hand of the soundbox. The wood preferable is teak or jackfruit. There are 5 steps in making the Sueng : shaping the contour, making the proper size, making the small components, assembling and tuning.

Using the Pythagorean monochord in the analysis of the tuning system, the perfect fourth of the Sueng is closest to that of equal temperament, with a difference of -1 cent; when using an electronic tuner, the major second is closest to that of equal temperament, with a difference at ± 3 cent.

3. The Sueng is used in 2 types of ensemble: the salaw-sueng-khlui and the saw ensemble. The placement of the salaw-sueng-khlui ensemble members has four different forms: circle, triangle, one horizontal row and two horizontal rows. The saw ensemble is usually in a half-circle formation. The pieces mostly performed by the salaw-sueng-khlui are Prasatwai, Rishilongtham, Long-Maeping; for the saw, Tang Jiangmai, Chapu, Lamai, Jiangsaen, Ue, Ngiao, Phama and Long-nan.

KEY WORDS : SUENG / MUSIC CULTURE . MUSIC OF SUENG

261 P. ISBN 974-04-3288-3